

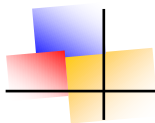

Zborové listy

Z obsahu:

*Kráľovo pole šošovice
19.storočie: Protestantská misia
Slovo deťom*

Kráľovo pole šošovice

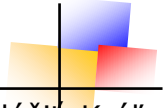
V roku 2007 sme spoločne s Paulou prijali pozvanie pripojiť sa k tímu misionárov v Trnave. Tento krok bol v našich životoch seizmickým posunom. Boli sme pred päťdesiatkou. Boh mi požehnal úspechom v mojej práci v spoločnosti Dell. Naše dve najstaršie deti mali svadby koncom roka 2006 a budovali si svoje nové domovy. Ďalší dvaja synovia boli ranní adolescenti na prahu svojich tínedžerských rokov. Moji rodičia sa pristáhovali neďaleko nás, aby k nám boli bližšie. Zúčastňovali sme sa bohoslužieb v rastúcom zbore a tešili sa z mnohých vzácných priateľstiev.

Prečo sme teda odišli - alebo skôr odleteli - z takého pohodlného života? Navyše ísť do malej krajiny skrytej niekde v strede Európy?

Moje vysvetlenie pochádza z príbehu jedného z Dávidových mocných mužov. Nie je to príbeh Jošéb-Baššebeta, ktorý zabil kopijou 800 ľudí. Ani Eleazára, syna Doda, ktorý stál pri Dávidovi a bojoval proti Filištínom v celodennej bitke. Mojmým hrdinom je Šamma, syn Ageho - jeho príbeh si môžete prečítať v 2 Samuelovi 23: 11-12. A jeho hrdinský čin? Bránil pole šošovice pred Filištínmi.

Prečo sa Biblia obťažuje povedať nám o človeku, ktorý zachránil pole šošovice? *Pretože to bolo Kráľovo pole šošovice.* Nezáležalo na tom, že to nebola pevnosť ani palác ani strategický brod na rieke. Patrilo kráľovi a preto sa oplatilo bojovať za jeho záchranu - obetovať mu život.

Slovensko je Kráľovo pole, a preto stojí za to, aby sme zaň bojovali a obetovali mu život. Sme tu, aby sme slúžili cirkvi na Slovensku, hoci malej, no je to Kráľova cirkev. Chceme vidieť jeho cirkev zdravú, prekvitajúcu, zjednotenú a plnú radosti. Chceme ju vidieť približovať sa k Bohu v Kristovi, túžiacu Ho poznať, milovať a nasledovať. Chceme, aby jeho cirkev niesla

ovocie, ktoré bude nútiť i ostatných milovať a slúžiť Kráľovi spolu s ňou.

Samozrejme, že vy už máte pastora a starších zboru, aby vás viedli k hlbšej viere, láske a misii. Ale možno existujú spôsoby, ktorými môžeme my, hoci cudzinci, pomôcť rozšíriť ich a vašu službu. Jeden náš nápad je, že by sme vám mohli pomôcť osloviť mnohých cudzincov, ktorí teraz žijú, pracujú a študujú v Košiciach. Mnohí z nich bojujú so slovenčinou (podobne ako i my!). Preto sme oslovili staršovstvo a rozprávali sa s nimi o nedeľných popoludňajších bohoslužbách, ktoré by boli v angličtine (alebo v angličtine a slovenčine).

Preto chceme osloviť vás všetkých, aby ste sa spolu s nami modlili za túto službu. A pozývame každého z vás, kto hovorí po anglicky, aby premýšľal o pripojení sa k tejto službe - bude množstvo spôsobov, ako sa pripojiť - od jednoduchého pohostinstva a priateľstva cez hudbu až po tlmočenie. Premýšľajte o tom - národy prichádzajú k vašim dverám, takže môžete byť misionármi bez toho, aby ste opustili pohodlie svojho domova.

Napokon, bratia a sestry, Paula a ja vám ďakujeme, že ste nás prijali ako členov Kristovho tela v Košiciach. Pomáhate nám urobiť ho našim novým domovom. Nech je Kristov pokoj s vami!

The King's Beanfield

In 2007 Paula and I accepted an invitation to join a team of missionaries in Trnava. Accepting that invitation was a seismic shift in our lives. We were in our late forties. God had blessed me with success in my work at Dell computers. Our two oldest children had their weddings at the end of 2006, and were starting their new families. Our other two sons were early adolescents, just beginning to navigate their teenage years. My parents had moved to live not far from us. We worshiped God in a growing church and enjoyed many precious friendships.

Why did we walk — or rather fly — away from such a comfortable life? And why go to a small country hidden far away in the middle of Europe?

My explanation comes from a story of one of David's mighty men. Not the story of Joshebbasshebeth, who killed 800 men with a spear. Not Eleazar son of Dodo, who stood by David and fought off the Philistines in an all-day battle. Rather, my hero is Shammah the son of Agee—you can read his story in 2 Samuel 23:11-12. His glorious exploit? He defended a field of lentils from the Philistines.

Why does the Bible bother to tell us about a man who saved a beanfield? *Because it was the King's beanfield.* It didn't matter that it wasn't a fortress or a palace or even a strategic ford on a river. It belonged to the king and was therefore worth fighting for — worth his life.

Slovakia is the King's field and is therefore worth our lives. We are here to serve the Slovak church, even though it is tiny, because it is the King's church. We want to see his church here healthy, thriving, united, and full of joy. We want to see it draw close to God in Christ, longing to know, cherish, and follow him. We want to see his church bear fruit that will last, compelling others to love and serve the King with them.

Of course, you already have a pastor and elders to serve and lead you deeper into faith and love and mission. But perhaps there are ways that we, even though we are foreigners here, can help extend their work and yours. One idea we have is that we might be able to help you reach the many foreigners now living, working, and studying in Košice. Many of them struggle with Slovak (as we do!). So we have been talking with your elders about starting a worship service on Sunday afternoons that would be in English (or English and Slovak). We ask all of you to pray with us for this ministry. And we invite any of you who speak English to consider serving with us in this — there will be many ways to serve, from simple hospitality and friendship to leading music to interpreting. Think about it — the nations coming to your door so that you can be a missionary without leaving the comfort of your home.

Finally, brothers and sisters, Paula and I thank you for welcoming us as members of Christ's body in Košice. You are helping to make it our new home. The peace of Christ be with you!

Kris Lundgaard

19. Storočie: *Protestantská misia*

1. Úvod

Kenneth Scott Latourette, historik z Yaleskej univerzity, nazval 19. storočie „Veľkým storočím”.¹ Vo svojom 7 zväzkovom diele *A History of the Expansion of Christianity* 3 zväzky venoval 19. storočiu! Latourette poukazuje na to, že „prvýkrát vo svojich dejinách kresťanstvo uskutočnilo svoj potenciál a stalo sa naozaj svetovo rozšíreným náboženstvom. V tomto prekonal úspechy každého iného náboženstva”.² Počas tohto Latourettovho „Veľkého storočia“ každá protestantská krajina mala na misijnom poli svojich zástupcov a hlavným kanálom vitality kresťanstva bol protestantizmus.³

Španielsky koloniálny systém v Latinskej Amerike sa rozpadol v rokoch 1810 až 1824 v súvislosti s napoleonskými vojnami, ale v iných častiach sveta (v Ázii, v Afrike, v Oceánii a na Blízkom východe) misijný postup išiel ruka v ruke s postupom európskej moci. Invázie sa zúčastňovali tri hlavné skupiny: v očiach domácich nacionalistov (na „misijnom poli“) tieto skupiny dnes reprezentujú tri druhy imperializmu: (1) diplomati - politický imperializmus, (2) obchodníci - ekonomický imperializmus a (3) misionári - kultúrny imperializmus.⁴

Pripomeňme si, že prví misionári dánskej hallskej misie pricestovali do Tranquebaru r. 1706, v tom čase dánskej kolónie na východnom pobreží Indie. Neskôr, v tom istom 18. storočí, britskí misionári nasledovali britskú zástavu do Indie a Afriky, holandskí a nemeckí misionári sa vo veľkom množstve nachádzali vo východnej Indii a škandinávski misionári sa nachádzali všade, nakoľko ich vysielajúce krajiny nemali žiadne kolónie. Misionári boli v Oceánii dlho predtým, ako Británia a Francúzsko založili svoju koloniálnu vládu v tejto časti sveta.

1 K. S. Latourette: *A History of Christianity* II, str. 1061 (The Great Century: Growing repudiation paralleled by abounding vitality and unprecedented expansion).

2 K. S. Latourette: *A History of Christianity* II, str. 1078.

3 K. S. Latourette, str. 1345.

4 H. Kane: A Concise History of the Christian World Mission, str. 93, 94.

Prví protestantskí misionári začali pracovať v severnej Afrike až r. 1880. (150 rokov ju obchádzali na svojich cestách na Blízky východ, do Indie a do juhovýchodnej Ázie!) Misionári, nie kolonisti, preskúmali široké neznáme oblasti centrálnej Afriky a otvorili cestu pre obchod a kresťanstvo. Boli to práve misionári, ktorí vyzvali európske mocnosti, aby intervenovali v Afrike, aby zastavili arabský obchod s otrokmi.

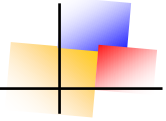
Americkí misionári predstavovali najširší geografický rozptyl - boli vo všetkých hlavných oblastiach sveta - zvlášť na ďalekom východe a v Latinskej Amerike.

2. NOVÉ CHÁPANIE MISIE

Oddelenie cirkvi a štátu a vytlačenie náboženstva do súkromnej sféry osvietenským svetonázorom mali vplyv aj na celé misijné podnikanie. Misionári boli síce aj naďalej pod ochranou svojej krajiny ako jej občania, ale ich misia už nebola súčasťou štátnej politiky na anektovaných územiach. „Sekulárne“ a „náboženské“ záujmy sa uberali každý svojou vlastnou cestou, hoci ešte dlho trvalo, kým sa naplno prejavili dôsledky novej situácie. Pietistickí misionári hollandskej misie (ZIEGEBALD, PLÜTSCHAU) ešte úspešne „slúžili duším aj telu“, ale čoskoro sa prejavil tlak, ktorý r. 1727 viedol k rozhodnutiu zaoberať sa len „náboženskou“ sférou a „občiansku“ ponechať na starosť štátu.⁵ Vplyv racionalizmu viedol na európskom kontinente k tomu, že na konci 18. storočia bola kresťanská misia v očiach svetskej (hlavne vzdelaneckej) verejnosti takmer celkom zdiskreditovaná.

Odlíšná situácia bola v Británii. Aj tu boli tieto sféry oddelené, ale britský evanjelikalizmus mal viac syntetický charakter a vyhýbal sa vzájomne sa vylučujúcim extrémom náboženstva *citu* proti náboženstvu *rozumu*. To, čo sa kázalo v prebudeníach na britskej a americkej pôde, sa nepovažovalo za nezlučiteľné s myšlienkami osvietenstva alebo s vierou náboženskej skúsenosti.

Americkí metodisti, baptisti a presbyteriáni okolo r. 1800 takmer zdvojnásobili svoje počty členov následkom Druhého evanjelikálneho prebudenia.

5 D. J. Bosch: Transforming Mission, str. 276.

Evanjelikáli boli plní optimizmu a okolo r. 1817 sa vec misie stala veľkou vášňou amerických cirkví. Jeden historik sa vyjadril, že „zahraničná misia sa stala novou ortodoxiou“ evanjelikalizmu. V Británii podobné cítenie vyjadrovalo CAREYHO heslo: „Očakávaj veľké veci od Boha, podnikni veľké veci pre Boha!“⁶

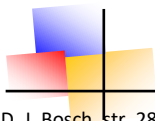
David J. Bosch hovorí, že sa sotva dá pochybovať o tom, že táto nálada bola posilnená osvietenstvom. Moreplavec James COOK (1728-1779) opísal svoje pozorovania a svoju cestu okolo sveta (a aj mnohí iní) a tieto správy sa stali populárnym čítaním napr. aj CAREYHO. Tieto cesty teraz mali čisto prieskumný a obchodný charakter a už neboli napojené na cirkev a šírenie evanjelia.⁷ Organizácie, ktoré teraz vznikali, boli „dobrovoľné“ (*voluntary*), čo znamenalo, že jednotlivci, ktorí neboli ďalej ochotní čakať, kým sa oficiálna cirkev ujme veci, zakladali medzicirkevné organizácie s cieľom vyslať misionárov do sveta. Za prvého z takýchto moderných misionárov sa obyčajne považuje William CAREY, ale on bol len jedným z mnohých, ktorí boli zároveň produktom ako aj tvorcami ducha svojich čias.⁸

„Je treba poznamenať, že evanjelikáli - či už v USA, v Británii alebo na európskom kontinente, či už to boli anglikáni, luteráni alebo členovia neštátnych cirkví - boli non-konformistami v pravom slova zmysle. „Oficiálne“ cirkvi boli väčšinou ľahostajné a prejavovali len málo záujmu o problémy chudobných vo svojich vlastných krajinách alebo o škodlivú politiku Európanov v zámorských kolóniách. Boli to práve ľudia dotknutí prebudením, ktorí boli pohnutí k súcitu k ľuďom v ponižujúcich podmienkach v slumoch a väzniciach, v baniach a na amerických západných hraniciach, na plantážach západnej Indie a inde.“⁹

Niet sa čomu diviť, keď spoločnosti spravujúce kolónie sa snažili urobiť všetko, čo bolo v ich moci, aby zabránili príchodu misionárov do kolónií.

6 D. J. Bosch, str. 279.

7 Na rozdiel napr. od Columba, ktorý vo svojom denníku v súvislosti so svojimi objavnými cestami citoval Izaiáša 49:1,6 (Marshall, Manuel: The Light and the Glory, str. 31.)

8 D. J. Bosch, str. 280.

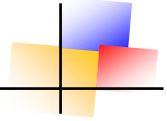
9 D. J. Bosch, str. 281.

Evanjelikáli súčasne dávali väčší dôraz na sóteriologické dôrazy misie ako na zlepšenie časných podmienok domorodého obyvateľstva. Išlo im o nový život v plnom slova zmysle. „Takéto evanjelikálne hnutie predstavovalo v porovnaní s cirkevným životom západného kresťanstva, ktorý do veľkej miery podľahol racionalizmu, značne účinnú opozíciu ba v niektorých aspektoch dokonca alternatívu k osvietenskému myslieniu.“¹⁰

3. FORMY MISIE V 19. STOROČÍ

V 19. st. misijné úsilie nadobúdalo nové formy. V zásade to boli štyri najrozšírenejšie formy: (1) *Medzidenominačná misia* (napr. Londýnska misijná spoločnosť, Americký výbor vysielateľov na zahraničnú misiu), (2) *Denominačná misia*, ktorá sa rozvinula neskôr, keď misijné hnutie nadobudlo silu. Každá denominácia zorganizovala svoj vlastný výbor misie, ktorý bol podporovaný a riadený jednou denomináciou. (3) *Misia viery*, ktorej prototypom bola Čínska vnútrozemská misia založená r. 1865 Hudsonom TAYLOROM. „Dominoval v nej eschatologický motív a mladí ľudia boli vyzývaní, aby sa bez výhrad vydali do služby misie bez záruky finančnej podpory dôverujúc Pánovi, že sa o nich postará.“¹¹ (4) *Špecializovaná misia*. Tieto misie obyčajne slúžili určitému typu ľudí - napr. Židom, Eskimákovi, postihnutým (hluchým, slepým, vojakom, sirotám, malomocným ap.).

Výrazným činiteľom v misijnom úsilí boli biblické spoločnosti. Bez biblických spoločností by bola práca misionárov veľmi obmedzená. Tieto spoločnosti sa venovali hlavne vydávaniu Biblie a jej častí, pričom prekladateľská práca bola vykonávaná misionármi pod vedením biblickej spoločnosti a jej lingvistických expertov. Pokiaľ ide o distribúciu, tieto spoločnosti záviseli na miestnych zboroch. V niektorých krajinách si najímali kolportérov, ktorí predávali Bibliu pod dohľadom biblických spoločností. Prvé biblické spoločnosti boli: *The British and Foreign Bible Society* (1804), *The National Bible Society of Scotland* (1809), *The American Bible Society* (1816).

10 D. J. Bosch, str. 281.

11 D. J. Bosch, str. 333.

4. VÝZNAMNÍ MISIONÁRI A DÔLEŽITÉ MISIJNÉ POLIA

Jednou z príčin, prečo bolo devätnáste storočie nazvané „Veľkým storočím“ je to, že prinieslo plejádu veľkých misionárov, ktorých množstvo sa nedá porovnať so žiadnym iným obdobím v kresťanskej histórii. Dr. Kane uvádza vo svojej knihe *A Concise History of the Christian World Mission* 2 286 veľkých životopisov, z ktorých väčšina patrí do 19. storočia

India: Indický subkontinent bol v 19. st. takmer celý pod britskou správou.

V rokoch 1750-1850 bolo územie čiastočne chránené kvôli obchodu, ale po vzbure a pokuse zvrhnúť britskú nadvládu bola krajina postavená priamo pod správu britskej koruny. V Indii sa protestantizmus stretol s vyspelou starovekou kultúrou a s väčším množstvom jazykov, ako mala celá Európa. Okrem toho tu bolo prítomné (hlavne na juhu) aj kresťanstvo sýrskeho typu odvodzujúce svoj pôvod od apoštola Tomáša, ďalej rímsko-katolícke náboženstvo a uniáti (sýrska cirkev pripojená k rímsko-katolíckej). Proti kresťanskej misii bola aj Východoindická spoločnosť z obáv, že povedie k náboženským nepokojom. Napriek všetkým prekážkam počet protestantov vzrástol z niekoľkých stoviek na asi milión r. 1914. Konvertiti pochádzali hlavne z príslušníkov menej vyvinutých náboženstiev (animizmus). Naopak, hinduizmus reagoval na kresťanské misijné úsilie vlastnou obnovou a misijným úsilím.

Anglický baptista William CAREY (1761-1834) je zakladateľom modernej misie, ktorá plánovite pracuje na evanjelizácii celého sveta. Roku 1793 vycestoval do Indie, kde strávil 40 rokov. V tomto období preložil Bibliu do 35 jazykov a dialektov Indie a južnej Ázie, založil (so spolupracovníkmi) 26 cirkevných zborov a 126 škôl, zorganizoval lekársku misiu, sporiteľne, založil teologický seminár a bojoval za práva indických žien. Jeho práca inšpirovala vznik ďalších misijných spoločností - napr. Londýnskej misijnej spoločnosti r. 1795 alebo Amerického výboru r. 1810.

Misia v Indii je pozoruhodná tým, že tam pracovalo niekoľko mimoriadnych misionárskych priekopníkov. Alexander DUFF (1806-1878) zo Škótska pricestoval do Kalkaty r. 1830 (po dvoch strokotaniach) a založil tam anglickú univerzitu s cieľom pripravovať Indov na zápas s hinduizmom s pomocou Biblie a európskej vzdelanosti.

Reginald HEBER (1783-1826), známy ako autor piesne „Svätý, svätý, svätý“, pôsobil v Kalkate ako misijný anglikánsky biskup a napriek krátkemu pôsobeniu (po troch rokoch zomrel) veľmi silne zapôsobil na svoje okolie.

James THOBURN (1836-1922), americký metodista, odišiel do Indie r. 1859. Roku 1888 sa stal biskupom pre Indiu a Malajziu. Založil metodistickú cirkev v Barme, v Malajzii a na Filipínach. Jeho práca zahrňovala aj vzdelávací a sociálny program.

Christian SCHWARTZ (1726-1789) bol nemeckým misionárom vyslaným Dánskou misijnou spoločnosťou. Pracoval tiež na Ceylóna a mal aj politický vplyv.

Barma: Adoniram JUDSON (1788-1850) bol americký kongregacionalista (neskôr baptista), ktorý prežil 37 rokov v Barme. Preložil Bibliu do barmčiny a vytvoril kompletný barmsko-anglický slovník. Na konci jeho života mala cirkev v Barme 7 000 členov a JUDSON vykonával dohľad nad 163 misionármi. Do roku 1914 boli evanjeliom zasiahnuté všetky hlavné národnosti (kmene) krajiny. Noví kresťania pochádzali hlavne z animistických skupín obyvateľstva (predovšetkým Kareni), nakoľko barmčania boli horlivými buddhistami.

Čína: Číňania vybudovali jednu z najvýznamnejších svetových civilizácií, ktorá silne ovplyvňovala okolité krajiny. Svoju krajinu považovali za „krajinu stredu“ a tradičné spoločenské usporiadanie bolo udržiavané predovšetkým učením konfucianizmu. Na začiatku 19. st. Číňania hrdo odmietali diplomatické aj obchodné kontakty so Západom, ale v priebehu 19. storočia podľahli politickému, vojenskému a kultúrnemu tlaku Západu. V priebehu tohto boja sa Európania uchýľovali aj k takým prostriedkom ako pašovanie ópia (z toho tzv. „ópiová“ vojna 1839-1842 s Britániou) a pokorujúce

obchodné zmluvy. Cudzinci si v Číne vyslúžili pomenovanie „cudzí diabli“, a toto všetko veľmi sťažovalo prácu misionárov.

Priekopníkom protestantskej misie sa stal Robert MORRISON (1782-1834), Škót a pôvodne obuvník. Po obrátení študoval teológiu, astronómiu, medicínu a zároveň sa učil po čínsky. Morrison bol prvým protestantským¹² misionárom v Číne, kam bol vyslaný r. 1807 Londýnskou misijnou spoločnosťou. Do konca svojho života pokrstil 10 čínskych konvertitov, preložil (s pomocou Williama Milneho) Bibliu do starovekého jazyka Číny, wenli (používaného ako literárny jazyk) a vydal svoj masívny šesťzväzkový čínsky slovník. Vyššie menovaní traja misionári (Carey, Judson, Morrison) svojou literárnou prácou uľahčili prácu všetkým neskorším misionárom.

V Číne pracovali misionári, ktorí sú asi najpozoruhodnejšími zo všetkých misionárov 19. st.: Samuel Wells WILLIAMS (1812-1884), americký misionár a diplomat, odcestoval do Kantonu r. 1833, kde vydal slovník kantonskej čínštiny, slovník dvorného dialektu a pripravil kurz jazyka pre cudzincov. Keď sa naučil japonsky a preložil do nej Evanjelium podľa Matúša, bol r. 1853 vyslaný do Japonska. Po návrate do Číny pôsobil v Pekingu ako profesor čínskeho jazyka.

James LEGGE (1815-1879) zo Škótska pracoval v rokoch 1843 až 1873 v Hong-kongu ako kazateľ a riaditeľ anglo-čínskej univerzity. Stal sa známym prekladom čínskych klasikov do angličtiny.

Karl GUTZLAFF (1803-1851) bol Nemec, preložil Bibliu do siamčiny (za tri roky!). Neskôr pôsobil v Džakarte, Singapúre, Bangkoku, Makau Kantone aj v Hong-kongu. Podobne ako neskôr Hudson TAYLOR nosil čínske šaty a prijal čínske meno. Organizoval v Európe veľkú evanjelizáciu Číny, ktorá však skončila fiaskom, pretože niektorí z „kazateľov“ sa ukázali ako pašeráci ópia.

Griffiths JOHN (1831-1912) z Walesu prvý z protestantských misionárov prenikol do vnútrozemia Číny. Preložil do mandarínčiny (hovorového jazyka) Novú zmluvu, Žalmy a Príslovia a založil Čínsku spoločnosť pre vydávanie a šírenie kresťanských traktátov.

12 Podľa J. H. Nicholosa bolo v tom čase v Číne asi 200 000 rímskych katolíkov. (J. H. Nichols: History of Christianity 1650 – 1950, str. 316.)

Bol veľmi vážený doma aj v Číne pre svoju vzdelanosť a výrečnosť pri kázaní.

David HILL (1840-1896) bol misionárom Wesleyho misijnej spoločnosti a stal sa vedúcim pracovníkom v centrálnej Číne. Bol vynikajúcim evanjelistom a zakladateľom cirkevných zborov. Pracoval aj na poli vzdelávania a sociálnej práce. Zakladal stredné školy, školy pre slepých, sirotince a domovy pre starých. Bojoval tiež proti obchodovaniu s ópium a založil Kresťanskú literárnu spoločnosť.

Timothy RICHARD (1845-1919) je jedným z najvýznamnejších misionárov vyslaných do Číny. Mal veľkú úctu k čínskej kultúre a snažil sa osloviť čínskych intelektuálov a úradníkov prezentovaním evanjelia a kresťanskej viery v pojmoch a predstavách, ktoré sú blízke čínskemu mysleniu, čím anticipoval neskorší vývoj v misijných metódach.

Zvláštnu pozornosť si zasluhuje Hudson TAYLOR (1832-1905), zakladateľ Čínskej vnútrozemskej misie (CIM) na princípe misie viery (*faith mission*). Študoval medicínu, teológiu, latinčinu aj gréčtinu. Viedol prísne disciplinovaný osobný život a jeho zásadou bolo všetko očakávať od Boha. Roku 1853 odcestoval do Číny a za veľmi komplikovaných podmienok sa rozhodol pracovať v čínskom vnútrozemí. Medzi ostatnými misionármi vzbudil nevôľu svojím čínskym oblečením a účesom (vrkoč). Kvôli problémom so zdravím sa musel na čas vrátiť do Anglicka, kde sa horlivo modlil o navrátenie zdravia, ale tiež o ďalších pracovníkov pre misiu. Po návrate do Číny (1866) práca rýchlo rástla a veľké množstvo misionárov vstúpilo do misijnej práce. Na konci storočia polovica všetkých evanjelikálnych misionárov v Číne pracovala pre CIM, čo bolo potvrdením princípov, ktoré Taylor považoval za základ misijnej práce - predovšetkým totálna závislosť na Bohu vo všetkých veciach - finančných aj duchovných.

Japonsko: Kresťanstvo sa prostredníctvom jezuitov dostalo do Japonska už r. 1549. Napriek výnosom proti kresťanskej viere rýchlo sa šírilo, kým sa Japonsko neuzavrelo pred vonkajším svetom a nezačalo krvavé prenasledovanie. V 19. st., podobne ako v Číne, sa na Japonsko vyvíjal silný európsky tlak, aby sa otvorilo obchodu. Na rozdiel od Číny nedošlo v tejto súvislosti k vojnám a od r. 1853 sa dvere do Japonska začali postupne otvárať. Japonci začali horúčkovo preberať západné technické výtobytky - železnice, továrne, parné lode, telegraf, tlač ap. Vybudovali armádu podľa západného vzoru a uzavreli výhodné obchodné zmluvy, takže postupne začali konkurovať Západu.

James HEPBURN (1815-1911) americký presbyterián pricestoval do Japonska r. 1859, keď sa Japonsko otvorilo vonkajšiemu svetu. Začal štúdiom jazyka a pracoval ako lekár neďaleko Jokohamy. Počas tridsiatich štyroch rokov svojho pôsobenia vyučoval prvých japonských medikov, bol priekopníkom oftalmológie a naučil Japoncov vyrábať a používať mydlo. Vydal prvý japonsko-anglický slovník a japonskú gramatiku. V rokoch 1861-1888 so spolupracovníkmi preložil do japončiny celú Bibliu a neskôr vydal aj biblický slovník. Svojím tichými a láskavými spôsobmi si získal srdcia Japoncov a dostal meno „priateľ národa“.

Guido VERBECK (1830-1898) z Holandska mal moravské pietistické pozadie. Po štúdiách v Holandsku (technika) a v USA (teológia) odišiel ako misionár do Japonska, kde pracoval ako učiteľ, prekladateľ, diplomat, poradca vlády a ovplyvňoval tak Japonsko v prospech kresťanstva a západného životného štýlu. Jeho úspechy boli fenomenálne - bol rodeným lingvistom a vynikajúco zvládol japonský jazyk. Roku 1869 sa stal riaditeľom budúcej Japonskej cisárskej univerzity. Pedagóg, evanjelista, rečník, prekladateľ, vynikajúci štátnik a pokorný kresťanský pracovník. Pomáhal zostaviť ústavu Meidži. Muž bez vlasti (holandské občianstvo stratil pre dlhú neprítomnosť, americké nedostal pre krátky pobyt v USA a japonské mu odmietli udeliť) dostal najväčšie vyznamenanie: rád vychádzajúceho slnka. Keď zomrel, usporiadali mu štátny pohreb.

Kórea: Pokiaľ vieme, kresťanstvo sa prvýkrát dostalo do Kórey okolo r. 1592 s útočiacimi japonskými armádami, ale jeho trvalá prítomnosť začala okolo r. 1770 prostredníctvom katolíckych misionárov v Číne. Roku 1783 bol pokrstený člen kórejskej ambasády v Pekingu, ktorý pri návrate domov vzal sebou kresťanské knihy a náboženské predmety. Nasledovali prvé konverzie, ale aj tvrdé prenasledovanie. Roku 1857 rímsko-katolícky vyslanec z Ríma priniesol správu, že v Kórei je okolo 15 000 kresťanov.

Prvý protestantský misionár, Robert THOMAS prišiel do Kórey s čínskymi bibliami r. 1866. Pri pokuse o vstup do krajiny bol zavraždený, ale vrahovi ešte stihol dať Bibliu a tento sa neskôr stal kresťanom. Po kórejsko-americkej zmluve z r. 1884 založil modernú protestantskú misijnú prácu Horace ALLEN, ktorý pôsobil ako lekár a otvoril dvere pre iných tým, že slúžil kráľovskej rodine. Po ňom dvaja misionári z rôznych denominácií prišli do Kórey r. 1885: Horace UNDERWOOD (1859-1916), „otec kórejského presbyterianizmu“ a Henrich APPENZELLER, metodista. Spolu položili základy dvoch najväčších kórejských cirkví. Underwood zaviedol do misijnej práce v Kórei tzv. „Neviov plán“,¹³ podľa ktorého sa majú cirkevné zbory samy financovať (self-support), majú mať vedenie z vlastných radov (self-government) a majú sa samy starať o svoj rast (self-propagation). Vyučoval chémiu a fyziku na Kráľovskej kórejskej lekárskej fakulte, neskôr bol profesorom teológie na presbyteriánskom teologickom seminári. O týchto dvoch misionároch sa hovorí, že keď vystupoval z lode na kórejskú pôdu, držali sa za ruky a dotkli sa nohou pôdy naraz. Táto historka asi nie je pravdivá, vyjadruje však ducha spolupráce, ktorý tu vládol medzi misionármi z rôznych denominácií.

Južný Pacifik: Na začiatku 19. st. národy a kmene na ostrovoch Pacifiku mali spoločnú nejakú formu primitívneho animistického náboženstva. Kontakty z ľuďmi Západu boli protirečivé. Na jednej strane priniesli zaujímavé a užitočné predmety a kultúru, ale aj zbrane, otrokárstvo a neznáme choroby. Tradičné kultúry sa začali rozpadávať a došlo k vnútorným vojnám a zníženiu počtu obyvateľov. Prví misionári boli väčšinou protestanti z Británie, Austrálie a Nového Zélandu.

Snažili sa zabrániť medzikmeňovým vojnám, postarali sa o ukončenie kanibalistických zvykov a bojovali o monogamné manželstvá. Vynikajú tu traja misionári:

13 John L. Nevius (1829 – 1893) bol misionárom v Číne a tieto princípy popísal vo svojej knihe *The planting and Development of Missionary Churches*.

John PATON (1824-1907) bol misionárom na ostrovoch Nové Hebridy (dnes Vanuatu). Jeho autobiografia sa stala kresťanským misionárskym bestsellerom.

Angličan John PATTESON (1827-1871) odišiel ako misionár na Nový Zéland r. 1853 a r. 1861 bol vysvätený ako prvý biskup Melanézie. Patteson mal vynikajúce lingvistické schopnosti, čo je dodnes vidieť na liturgii, pre ktorú trpezlivo hľadal vhodné domáce výrazy. Vo svojej misijnej práci zachovával kultúrne prvky domácej umeleckej formy. Bol zavraždený pre svoj odpor proti obchodovaniu s ostrovnou pracovnou silou, ktorú predávali v Austrálii.

John GEDDIE (1815-1872) pochádzal zo Škótska, ale vyrástol v Kanade. Založil tu misijnú spoločnosť, a keď sa nikto nehlásil ako dobrovoľník, sám r. 1847 odcestoval do západnej Polynézie. Pracoval na ostrove Aneityum (Nové Hebridy) a jeho pôsobenie viedlo medzi obyvateľstvom k pozoruhodným zmenám. Jeho denníky sú cenným zdrojom pre štúdium misijných metód z polovice 19. storočia.

Sumatra: Ludwig NOMMENSEN (1843-1918), „apoštol Batakov“ z Dánska prežil na Sumatre 56 rokov od roku 1863. Vynikal osobnou odvahou, jednoduchou vierou a schopnosťou vytvárať nové priateľstvá. Cirkev Batakov, ktorí boli predtým lovcami lebiek, založil na princípe batakého tradičného sociálneho usporiadania. Pripravoval domorodých evanjelistov a učiteľov s presvedčením, že veľký národ môže byť oslovený jedine prostredníctvom vlastných kresťanských pracovníkov. „V čase jeho smrti mala cirkev Batakov 180 000 pokrstených členov, práve toľko návštevníkov bohoslužieb, 510 škôl, 788 učiteľov-kazateľov, 2200 starších a 34 ordinovaných pastorov.“¹⁴

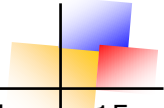
Blízky východ a severná Afrika: Veľká časť tejto oblasti bola „kresťanským územím“ až do doby moslimských výbojov, ktoré kulminovali tureckým panstvom vo východnej Európe. Nachádzali sa tu najstaršie cirkvi, ktoré si ponechávali niekdajšie patriarcháty. Na začiatku 19. st. na západ od Egypta zmizli aj tieto a v Egypte, Etiópii a na Blízkom východe boli akýmisi skamenelinami starých čias. Islam trestal odpadnutie od viery smrťou. Tieto spoločenstvá mali politický charakter aspoň v tej istej miere ako náboženský. Európske záujmy v tejto oblasti reprezentovalo Francúzsko (na začiatku storočia v Egypte, neskôr v Alžírsku, Tunisku a Maroku), Veľká Británia spravovala Cyprus a ku koncu storočia okupovala Egypt), Rusko bojovalo na Balkáne a Taliansko v Abesínii.

Uprostred týchto sekulárnych záujmov sa prejavili prúdy kresťanskej obnovy. Protestantské misie boli nasmerované na oživenie tradičných cirkví v nádeji, že tieto potom budú misijne aktívne medzi moslimami. S týmto cieľom pripravili a rozširovali nové preklady Biblie, zakladali školy a nadväzovali priateľské kontakty s kňazstvom aj laikmi. Väčšina tradičnej cirkvi ich však odmietla a menšina sformovala evanjelikálne cirkvi protestantského charakteru.

Britskí misionári sa najviac sústredili na prácu prostredníctvom Britskej a zahraničnej biblickej spoločnosti a Cirkevnej misijnej spoločnosti. Biblická spoločnosť pôsobila v Tunise, Alžírsku, Sýrii, Palestíne, Egypte a Etiópii.

Americkí kongregacionalisti spolupracovali s presbyteriánmi a prispeli významnou mierou k arabskému nacionalizmu. Cyrus HAMLIN založil univerzitu r. 1863 *Robert College* v Istanbule. V Beirúte Daniel BLISS založil sýrsku protestantskú univerzitu, ktorá sa neskôr stala americkou univerzitou. Roku 1920 sýrsky úradník Emir Feisal povedal, že bez vzdelania, ktoré poskytla táto univerzita, boj za nezávislosť by nikdy nebol úspešne vybojovaný. Eli SMITH a C. V. VANDYCK spolu preložili Bibliu do náročnej klasickej arabčiny.

Afrika južne od Sahary: V tejto oblasti sa nachádzalo najviac národov a kmeňov s tzv. primitívnou kultúrou. Tu bol aj

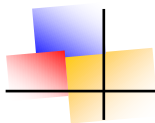
najväčší konflikt so západnou kultúrou, ktorý sa od konca 15. až do 19.st. najviac prejavoval v obchodovaní s otrokmi. Medzikmeňové vojny, hony na otrokov a údesné plavby cez Atlantik zanechali po sebe dedičstvo nenávisť a strachu. Misia v tejto časti Afriky bola úzko spojená s geografickým a národopisným prieskumom. V 19. storočí vplyv západného kresťanstva v Afrike nebol taký negatívny ako v predchádzajúcich storočiach. V Amerike bolo zrušené otrokárstvo a tým aj „kresťanský“ hon na otrokov.

14 J. D. Douglas: Who's Who in Christian History, str. 514.

No napriek všetkým pozitívnym vplyvom západnej civilizácie (lieky, písmo, Biblia, školstvo) sa prejavoval aj imperializmus a honba za ľahkým zbohatnutím.

Asi najznámejší misionár všetkých čias je David LIVINGSTONE (1813-1873) zo Škótska, ktorý svojimi cestami v strednej Afrike odhalil arabský obchod s otrokmi ako „krvácajúcu ranu sveta“. Pochádzal z chudobnej rodiny a už ako desaťročný začal pracovať v továrni. Napriek tomu popri práci vyštudoval teológiu a medicínu v Glasgowe. Práve ako lekár bol vyslaný r. 1840 Londýnskou misijnou spoločnosťou do južnej Afriky. Livingston kritizoval misijnú prácu, pretože ostávala blízko pobrežia, kým vo vnútrozemí bolo množstvo dedín nedotknutých evanjeliom. Sám precestoval Afriku od angolského atlantického pobrežia po Indický oceán v Mozambiku. Svoje pozorovania zapisoval do známych Denníkov a podával vedecké správy, ktoré ho urobili slávnym. Sám o sebe napísal: „Ničomu, čo mám, nepripisujem žiadnu cenu ... jedine vo vzťahu ku Kristovmu kráľovstvu.“ Roku 1861 sa stratil vo vnútri Afriky a objavil ho až r. 1871 H. M. Stanley, novinár z New Yorku. Livingstone odmietol ísť domov a o osemnásť mesiacov neskôr ho našli mŕtveho v Ilala (dnes Zambia) ako kľačí pri svojej posteli.

Robert MOFFATT (1795-1883, Livingstonov svokor) bol prijatý ako misionár len nechotne kvôli svojmu nedostatočnému vzdelaniu. Predsa však bol vyslaný r. 1816 do južnej Afriky a po ôsmich rokoch v na misijnom poli odišiel do Bečuánska, kde strávil 50 rokov. Preložil tu celú Bibliu a založil veľkú cirkev.

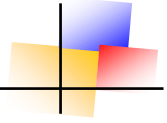

5. ŽIVOT MISIONÁROV V 19. STOROČÍ

Ich vzdelanie: Misionári z Nemecka a Škótska boli oveľa lepšie pripravení ako ostatní. Mnohí z nich mali univerzitné vzdelanie. To isté platilo o prvých misionároch zo Spojených štátov, ktorí založili niektoré prestížne vzdelávacie inštitúcie na misijnom poli - zvlášť na Blízkom a Ďalekom východe. Toto neplatilo o misionároch z Anglicka, z ktorých len asi tretina boli absolventami univerzít. Keď vznikli misijné organizácie založené na princípe viery (faith missions), tieto vysielali len málo absolventov univerzít. Hudson TAYLOR urobil výzvu, v ktorej oslovoval ľudí „s nízkym formálnym (školským) vzdelaním“.

Ich presvedčenie: Misionári 19. st. boli takmer bez výnimky ľuďmi hlbokého presvedčenia a súcitu. Verili, že pohania bez poznania Ježiša Krista sú stratení. Neľutovali žiadnu námahu aby priniesli Evanjelium strateným a umierajúcim prv ako bude neskoro.

Prijatie na misijných poliach: Stretávali sa s nezaujmom, podozrením, nepriateľstvom, prenasledovaním a väznením. Ich domácnosti boli často vyrabované, domy spálené, kostoly znesvätené, životy ohrozené. Tisíce z nich sa vrátili domov s narušeným zdravím a ďalšie tisíce zomreli predčasne na tropické nemoci. Stovky misionárov zomrelo ako martýri viery. Ich zvesť bola neustále odmietaná, boli nevítaní, podozrievaní a odmietaní a takmer v každej krajine museli mnoho rokov čakať na výsledky svojej práce. (Adoniram JUDSON čakal 6 rokov na prvého konvertitu. Bol prvým a najväčším americkým misionárom. Do Rangúnu pricestoval r.1813. Robert MORRISON, prvý protestantský misionár v Číne, čakal na prvého konvertitu 7 rokov. Prví metodisti v severnej Rodézii (Zambii) pracovali 13 rokov, kým sa obrátil prvý Afričan ku Kristovi. V Thajsku americkí kongregační misionári, ktorí tam pricestovali r. 1831, pracovali 18 rokov bez toho, aby získali čo len jedného konvertitu. Roku 1849 odišli. Americkým presbyteriánom trvalo 19 rokov, kým v Thajsku získali prvého konvertitu.)

6. ÚSPECHY MISIE DEVÄTNÁSTEHO STOROČIA

Misionári bojovali proti sociálnym nešvárom svojich čias: V Indii proti manželstvu detí, usmrčovaniu vdov, chrámovej prostitúcii, nedotknuteľnosti kást. V Číne proti podväzovaniu nôh žien, fajčeniu ópia, vykladaniu (odhadzovaniu) novonarodených detí. V Afrike proti polygamii, obchodu s otrokmi a vraždeniu dvojčiat.

Otvárali školy, nemocnice, kliniky, sirotince a leprosáriá. Slúžili spodine spoločnosti, ktorá bola vylúčená spomedzi svojich súkmeňovcov. Bojovali proti hladu, povodniam, moru a nákazám.

Na konci 19. st. evanjelium sa dostalo doslovne „až na koniec sveta“. Latourette napísal: „Nikdy predtým v rovnakom časovom období sa kresťanstvo ani žiadne iné náboženstvo nerozšírilo po prvýkrát po takej veľkej oblasti, ako sa to stalo v devätnástom storočí.“

SLOVO DEŤOM

ČO POVEDAL JEŽIŠ O BOHU?

Ježiš učil o Božom kráľovstve. Čosi ho však znepokojovalo. Videl, že ľudia nepoznajú Boha ako svojho nebeského Otca. Chcel im pomôcť, aby mu dôverovali a milovali ho.

Dlho-dlho pred Ježišovým príchodom sa stalo niečo hrozné.

Na samom začiatku priviedol Boh Adama a Evu do krásnej záhrady. Bola plná zázračných vecí. Boli tam rieky a stromy s najrôznejším ovocím. Žili tam nádherné a priateľské zvieratá. Iste to bolo krásne.

Adam a Eva žili v Božej prítomnosti. Boh ich miloval a povedal im: Môžete jesť ktorékoľvek ovocie v tejto záhrade. Je to všetko pre vás. Len o jedno vás chcem požiadať. Bude to prejavom vašej vôle poslúchať ma. Uprostred záhrady je jeden strom. Ovocie z neho nesmiete jesť. Ak to urobíte, nebudeme už priatelia a vy zomriete. Prejavte mi takto svoju dôveru a urobte, čo vám hovorím.

Boh mal však nepriateľa, a ten sa stal aj nepriateľom Adama a Evy. Chcel Bohu prekaziť radosť z priateľstva s Adamom a Evou. Chcel prekaziť Adamovi a Eve radosť z toho, že Boh je ich nebeským Otcom a Priateľom. Bol to ten istý nepriateľ, ktorý neskôr zvädzal Ježiša k neposlušnosti voči Bohu. Pamätáš sa? Bol to diabol, ktorého Biblia niekedy nazýva Satanom

Diabol použil hada. Zvieratá majú svoju vlastnú reč, však? Psi štekajú. Mačky mňaukajú. Levy ručia. Hady sipia. Vieme tiež, že niektoré zvieratá počujú zvuky, ktoré my nepočujeme. Niektoré zvieratá počujú veľmi vzdialené zvuky, akoby mali v ušiach telefónny kábel. Možno, že v tých časoch Adam a Eva rozumeli reči zvierat.

Jedného dňa začuli, ako had hovorí: „Nepočúvajte Boha. V skutočnosti vás vôbec nemá rád. Nechce, aby ste jedli zo stromov v záhrade, však?“ **TO BOLA HROZNÁ LOŽ.** Adam a Eva mali povedať: „Si strašný klamár a podvodník.“ Boh im dal všetko, ale povedal im, že je tam jeden strom, z ktorého nemajú jesť. Diabol však prekrútil, čo Boh povedal. Vyhlásil, že Boh povedal, že nesmú dostať nič (že Boh im všetko zakázal). Povedal, že Boh vôbec nie je milujúcim Otcom. Adam a Eva urobili hroznú chybu. Uverili **KLAMSTVU.**

Odvtedy ľudia to klamstvo stále znovu a znovu prijímajú. Preto keď Ježiš vyučoval, povedal: „Prišiel som na tento svet, aby ste sa dozvedeli, že Boh chce byť vašim nebeským Otcom.“ Keď Ježiš hovoril s Bohom, volal ho svojim Otcom.

Ak patríme Ježišovi, aj my môžeme volať Boha „Otec“. Nie je to úžasné?

Otázka: Čo povedal Ježiš o Bohu?

Odpoveď: Ježiš povedal, že Boh nás miluje a chce byť našim nebeským Otcom.

Mnohí dnes hovoria, že Boh je nebeský Otec. No tak, ako za Ježišových dní, v skutočnosti ho nepoznajú a ani mu neveria. Keď hovoria o Bohu, nepoužívajú slovo „Otec“. Keď sa modlia, nevolajú ho „náš Otec“. Nežijú ako ľudia, ktorí vedia, že nebeský Otec nad nimi bdie. Je to preto, že vo svojom srdci zmýšľajú o Bohu tak ako Adam a Eva, keď uverili Satanovmu klamstvu. A preto, že proti Bohu zhrešili (všetci sme zhrešili),

nedôverujú mu. Keď Ježiš hovoril o Bohu, volal ho Otcom. Chce, aby sme mu aj my dôverovali ako svojmu Otcovi.

Pamätaj si verše

... Otca nepozná nikto, iba Syn a ten, komu to chce Syn zjaviť.

Evanjelium podľa Matúša 11, 27

Prečítaj si

Ak sa chceš dozvedieť, ako Adam a Eva uverili hroznej lži, prečítaj si Genesis 3, verše 1 - 13.

Porozprávajme sa

Ako zvyčajne voláš Boha? Myslíš, že si niekedy uveril klamstvu o ňom? Dôveruješ mu ako svojmu nebeskému Otcovi?

Od slov k činom

Nakresli obrázok toho, čo sa stalo Adamovi a Eve.

MODLIME SA

Pane Ježišu, ďakujem Ti, že si mi ukázal, aký je Boh. Ďakujem Ti za to, že si mi povedal, že On je milujúci Otec, ktorý sa o mňa stará. Skutočne ma mrzí, že som mu občas neveril. Niekedy som ho nemiloval ako svojho nebeského Otca. Vďaka Ti, Ježišu, za Tvoju dôveru voči nebeskému Otcovi. A vďaka, že sme si môžeme volať Tvojho Otca naším Otcom. Amen.

Zborové listy vydáva Zbor Cirkvi bratskej, Kováčska 31, Košice.

Len pre vnútornú potrebu.

Uzávierka nasledujúceho čísla je v stredu 23.2.2019

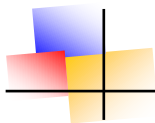
Za príspevky vopred ďakujeme.

Redakcia: D.Klein

Jazyková korektúra: I.Žežula

Grafická úprava: M.Petrejčík

Web: <http://www.cbke.sk>

Organizačné informácie

Pravidelné stretnutia:

- ✚ **Nedeľné zhromaždenie:** o 10.00 hod. v modlitebni.
- ✚ **Modlitebné stretnutia:** v nedeľu o 9:30 v zborovej miestnosti
- ✚ **Biblické hodiny:** v stredu o 17:00 hod. v modlitebni
- ✚ **Program pre deti:** každú nedeľu v priebehu hlavného zhromaždenia

Kazateľ je k dispozícii k pastoračným rozhovorom v každom čase.

Kontakty:

Kancelária zboru: 055/622 5424; kazateľ Rastislav Betina 0948 235 035

Ďakujeme za podporu práce zboru, jednotlivých zborových činností a aktivít vašim finančným darom na účet:

SK76 0900 0000 0050 2302 2870 - zabezpečenie každodenného chodu zboru

SK78 3100 0000 0043 5012 9742- pre investičnú Výstavbu Bardejovská

Služba pri ozvučení: Ján Havrila

Služba prekladu kázne: Daniel Liška, Marcel Kuzma

Modlitebné podnety:

- ✚ **Za brata kazateľa a jeho rodinu**
- ✚ **Za všetky stretnutia v zbere, za ich duchovný úžitok**
- ✚ **Za duchovnú jednotu zboru**
- ✚ **Za evanjelizačnú a svedeckú službu**
- ✚ **Za misiu doma a v zahraničí**
- ✚ **Za rodiny za výchovu detí v duchu evanjelia**
- ✚ **Za našich chorých a dôchodcov**
- ✚ **Za uzdravenie Zuzky, ktorá je vážne chorá**

Program na mesiac február 2019

		Zmena programu vyhradená.
3.	Ne	10:00 Zhromaždenie (kaz. Rastislav Betina) Večera Pánova
5.	Ut	10:00 Mami klub - The Meeting Place
6.	St	17:00 Biblická hodina (kaz. Rastislav Betina)
7.	Št	10:00 Mami klub study - The Meeting Place 17:00 Women's Bible study - The Meeting Place
9.	So	16:30 Lego-klub
10.	Ne	10:00 Zhromaždenie (kaz. Rastislav Betina)
12.	Ut	10:00 Mami klub - The Meeting Place
13.	St	17:00 Biblická hodina (kaz. Rastislav Betina)
14.	Št	17:00 Women's Bible study - The Meeting Place
17.	Ne	10:00 Zhromaždenie (kaz. Rastislav Betina)
19.	Ut	10:00 Mami klub - The Meeting Place
20.	St	17:00 Biblická hodina (kaz. Rastislav Betina)
20.-24.2. Výlet rodín Habovka		
21.	Št	10:00 Mami klub study - The Meeting Place 17:00 Women's Bible study - The Meeting Place
24.	Ne	10:00 Zhromaždenie (kaz. Rastislav Betina)
26.	Ut	10:00 Mami klub - The Meeting Place
27.	St	17:00 Biblická hodina (kaz. Rastislav Betina)
28.	Št	17:00 Women's Bible study - The Meeting Place
3.3.	Ne	10:00 Zhromaždenie (kaz. Rastislav Betina) Večera Pánova

* The Meeting Place adresa: Strojárska 1061/3, 040 11 Košice